

JUSSI YLIKOSKI

Juustossa löytyy: eksistentiaalilause ja inessiivisubjekti

1 Johdanto

Suomen kielen lauseopin tutkimuksen ydinaiheisiin kuuluvat kielen lausetyypit sekä niiden ydinargumenttien eli etenkin subjektien ja objektien merkintä. Vaikka lausetyyppien määrittelystä ja keskinäisistä suhteista on olemassa monia mielipiteitä, yhtä mieltä ollaan siitä, että subjekteja ja objekteja merkitään nominatiivilla, partitiivilla, genetiivillä sekä persoonapronominien ja *kuka*-pronominin taivutukseen kuuluvalla *t*-pääteisellä akkusatiivilla. Tämän tutkimuksen aihe, *inessiivisubjektiksi* nimeämäni ilmiö, haastaa vallitsevan käsityksen, sillä inessiiviä ei suinkaan ole pidetty subjektin tai objektin sijana. Tarkastelun ytimessä ovat esimerkkien (1a–c) kuvaamat lausetyypit, joita tarkastelen rinnastamalla ne eksistentiaali- ja omistuslauseiksi katsottaviin lausetyyppeihin (2a–c), joiden partitiivimuotoista argumenttia on tapana luonnehtia joko subjektiksi tai eksistentiaalisubjektiksi, ns. e-subjektiksi.

(1)	a. Selityksissä löytyy.	(2)	a. Selityksiä löytyy.
	b. Jarilla selityksissä löytyy.		b. Jarilla selityksiä löytyy.
	c. Balilla temppeleissä löytyy.		c. Balilla temppeleitä löytyy.

Vaikka eksistentiaalilauseet ovat suomen kieliopin tutkituimpia vyyhtejä, esimerkkien (1a–c) kuvaamia lausetyyppejä ei tietääkseni ole käsitelty aiemmassa tutkimuskirjallisuudessa. Itse asiassa esimerkkien (1a–c) lauseet eivät tietenkään edes täytä tavanomaisia eksistentiaalilauseen kriteerejä eli niitä ei olisi syytäkään kutsua eksistentiaalilauseiksi. Tästä syystä kutsun tarkastelemiani lauseita yksinkertaisesti mutta radikaalisti *inessiivisubjektillisiksi lauseiksi* tietäen hyvin, että suomen kielioppiperinne ei tunne ajatusta siitä, että tällaiset inessiivimuodot voisivat toimia subjekteina. Perustelen ratkaisuni tuonnempana.

Tämä artikkeli on pääosin laadullinen ja havainnoiva tutkimus, jonka päätarkoituksena on tarjota esimerkkieni kuvaamasta ilmiöstä ensimmäinen empiirinen yleiskaus. Vaikka suomen kielen lausetyypit sinänsä eivät vaikuta kokeneen yli satavuotisen

tutkimushistoriansa aikana merkittäviä muutoksia, käsitykset ja mielipiteet yksittäisistä kysymyksistä ovat vaihdelleet niin yksittäisten tutkijoiden kuin laajempien tutkimusparadigmojen mukaan. Koska tässä artikkelissa tarkastellaan kaikista eri aikojen erilaisia tutkimussuuntauksia edustavista tutkimuksista puuttuvia ilmiöitä, lähestymistapani on tietoisesti teorianeutraali. Toivon tämän ratkaisun kestävän aikaa niin, että kirjoitukseni päähavainnot tulevat olemaan helposti myös tulevien tutkijapolvien ymmärrettävissä, millaisista lähtökohdista suomen lausetyyppejä kulloinkin tarkastellaankin. Käsittelemäni ilmiön alkuperää ja historiaa koskevat kysymykset rajaavat tämän tutkimuksen ulkopuolelle, ja keskityn kuvaamaan suomen inessiivisubjektia sellaisena kuin minä se edustuu kolmisenkymmentä vuotta kestäneen internetaikakautemme teksteissä ja kielen nykypuhujien intuitioissa.

Artikkelin rakenne on seuraava: Luvussa 2 esitän tiiviisti taustatietoja tutkimukseni pääaihetta sivuavien lausetyyppien tutkimushistoriasta. Luvussa 3 esitän kuvauksen tarkastelemistani lauserakenteista nykykieltä edustavien korpusesimerkkien valossa. Luvussa 4 arvioin samantyyppisiä lauseita lyhyesti pienen kyselytutkimuksen avulla. Lopuksi luvussa 5 esitän yhteenvetona, että suomen kielessä on pitkään tutkittuja eksistentiaalilauseita muistuttava lausetyyppi, jonka eräänlaista subjektia koodataan kaikista muista suomen lausetyypeistä poiketen inessiivillä (*Jarilla selityksissä löytyy*, *Balilla temppeleissä löytyy*) eikä esimerkiksi partitiivilla (*Jarilla selityksiä löytyy*, *Balilla temppeleitä löytyy*). Inessiiviä käytetään vain harvojen verbien (*löytyä*, *piisata*, *riittää* ja *puuttua*) subjektina, mutta sillä ja partitiivilla vaikuttaa olevan myös merkityseroja; inessiivisubjektia voi ainakin paikoin pitää hieman yksiselitteisempänä kuin partitiivisubjektia, jolla voi olla monia tulkintoja (*Juustoa löytyi*, *Juustossa löytyi*).¹

2 Taustaa

Vakiintuneen tavan mukaan niin sanottujen eksistentiaalilauseiden ja niiden lauseenjäsenten, erityisesti partitiivimuotoisten, käsittely on melkein päkko aloittaa toteamalla, että aiheesta on kirjoitettu erittäin paljon (ks. esim. Itkonen 1976, 173; Vilkuna 1989, 155–156; Helasvuori 1996, 340; Tiainen 1997, 563; Ivaska 2010, 67; Larjavaara 2019, 8; Basile–Ivaska 2021, 13). Tässä ei ole mahdollista eikä tarkoituksenmukaista toistaa aiheen tutkimushistoriaa, jonka Setälän (1880) lauseopista ja Airilan (1924) partitiivisubjektin ehtoja pohtineesta kirjoituksesta *eksistentiaalilause*-nimityksen nykymerkityksessään käyttöön ottaneen Ikolan (1954) kautta eksistentiaalilauseen diskurssipiirteisiin syventyneeseen Helasvuohon (1996) asti on varsin tiiviisti kuvannut Tiainen (1997) katsauksessaan ”Suomen eksistentiaalilause – päättymätön tarina”. Tarinaa ovat jatkaneet mm.

1 Kiitän kaikkia informanttejani sekä esitän kiitokseni myös tutkimukseni kyselyosuuden pilottivaiheessa avustaneelle Heini Karjalaiselle opiskelijoineen. Kiitän myös Nobufumi Inabaa, Urpo Nikkanetta ja *Sananjalan* arvioijia arvokkaista artikkelin lopulliseen muotoon johtaneista neuvoista ja kommentteista.

Iso suomen kielioppi (erityisesti ISK § 893–899, 910, 916–919, 923, 1234), Helasvuon ja Huumon (2010) artikkeli ”Mikä subjekti on?” ja sen myöhempi englanninkielinen muokaus (Huumo–Helasvuo 2015) sekä tuoreimpana etenkin Larjavaaran (2019) 500-sivuinen monografia *Partitiivin valinta*. Sama teema toistuu myös jatkuvasti lisääntyneessä S2-tutkimuksessa (esim. Ivaska 2010; Spoelman 2013; ks. myös esim. jo Itkonen 1976).

Mikään edellä mainituista tai muista tuntemistani lähteistä ei kuitenkaan tunnu käsittelevän inessiivillisiä lauseita kuten (*Jarilla*) *selityksissä löytyy*. On tavallaan odotuksenmukaista, että tällaisia lauseita ei mainita eksistentiaalilauseita ja niiden jäseniä käsittelevissä tutkimuksissa, sillä nämä jäävät yksiselitteisesti eksistentiaalilauseen määritelmien ulkopuolelle. Eksistentiaalilauseiden määritelmiä ovat toki esittäneet monet, Ikolan (1954) jälkeen mm. Vilkuna (2000) ja *Iso suomen kielioppi* (ISK). Kaikissa niissä keskeisessä roolissa on partitiivisubjekti:

Partitiivisubjektin käytön ehtona näyttääkin aina olevan se, että on kysymys jostakin (ilmaistusta tai ajatellusta) lokaliteetista tai olotilasta, jonka sisällöstä lause ilmoittaa jotakin (mitä se sisältää, rupeaa sisältämään, lakkaa sisältämästä jne.). – – Jos annamme termille *eksistentiaalilause* yllä esitetyn sisällön (so.: on kysymys lokaliteetista tai olotilasta, jonka sisällöstä lause ilmoittaa jotakin), voimme sanoa, että partitiivisubjekti tulee kysymykseen ainoastaan eksistentiaalilauseissa – – (Ikola 1954, 225–226.)

Eksistentiaalilause – – Tyypillisimmillään lause, jossa subjekti on indefiniittinen, ei kongruoi verbin kanssa ja seuraa verbiä. Subjekti usein partitiivissa, verbin edellä paikanilmaus; verbi intransitiivinen ja ilmaisee olemassaoloa tai olemaan tulemistä. Eksistentiaalisen ja ei-eksistentiaalisen lauseen ero käsitteellään nykyisin yleensä jatkumon luonteiseksi. (Vilkuna 2000, 333.)

Prototyyppisten eksistentiaalilauseiden verbinä on *olla*, joka on ylivoimaisesti yleisin partitiivisubjektillisen lauseen verbi kaikissa tekstilajeissa. *Olla*-verbin lisäksi eksistentiaalilauseessa voi olla muu intransitiivinen, merkitykseltään tyyppisesti eksistentiaalinen eli olemassa olemista tai olemaan tulemistä ilmaiseva verbi kuten *tulla*, *ilmestyä*, *aiheutua* – –. Eksistentiaalilauseen muottiin kuuluu, että lause alkaa paikanilmauksella ja subjekti on verbin jäljessä. – – Eksistentiaalilauseen toinen keskeinen tuntomerkki on partitiivisubjektin mahdollisuus. Kun e-subjekti on jaollistarkoitteinen, se on yleensä partitiivissa: *Lasissa on maitoa* – –. Partitiivisubjekti on tällöin tarkoitteeltaan kvantitatiivisesti epämääräinen – – (ISK § 893)

On tärkeää huomata, että yllä olevissa määritelmissä kuvaillaan tyypillisimpiä, prototyyppisiä eksistentiaalilauseita. Kuten käytännössä kaikki nykytutkijat toteavat ja koko aiheen kirjava tutkimushistoria osoittaa, kyse ei suinkaan ole selvärajaisesta kategoriasta vaan erilaisten lausetyyppien jatkumoista; esimerkiksi ISK (§ 893) esittää tiivistetysti joukon prototyyppisestä eksistentiaalilauseesta poikkeavia muunnelmia. Samoin on subjektin

käsitteen laita. Subjektin prototyypistä ollaan yhtä mieltä, mutta esimerkiksi eksistentiaaalilauseiden ja yleensä niiden alalajina pidettyjen omistuslauseiden subjektia pohdittaessa on otettu käyttöön prototyyppisistä subjekteista eroava e-subjektin tai e-NP:n käsite (Vilkuna 1989; ISK; Helasvuo–Huumo 2010). Toisaalta subjektin käsitettä on pyritty laajentamaan kattamaan myös omistuslauseiden adessiivimuotoiset ja tuloslauseiden elatiivimuotoiset NP:t (Vilkuna 2000, 157–159, 345–346). Tämä on omiaan johtamaan valintatilanteeseen, jossa viime kädessä tutkijan omat mieltymykset määräävät, pidetäänkö Vilkunan esimerkkilauseissa *Sinulla on uudet kengät* (mts. 157) ja *Koirasta tuli ystäväni* (s. 159) subjekteina niiden ensimmäisiä vai viimeisiä jäseniä.

Vaikka Vilkunan esittämä *obliikvisubjektin* käsite ei vaikuta saaneen suurta suosiota (Vartiainen 2002, 23; Helasvuo–Huumo 2010, 170) eikä tässä artikkelissa käyttämäni *inessiivisubjekti* ole edes yhteensopiva Vilkunan *obliikvisubjektin* kanssa, pidän silti mahdollisena luonnehtia lauseen *Selityksissä löytyy* inessiivijäsentä inessiivisubjektiksi. Palaan terminologisiin kysymyksiin tarkemmin luvussa 5, mutta tässä kirjoituksessa luonnehdin siis huomioni pääkohteena olevia lauseita inessiivisubjektillisiksi.

Edellä on fennistiikalle tavalliseen tapaan viitattu lähinnä *olla*-verbin ympärille rakentuviin eksistentiaaalilauseisiin, joita mm. *Iso suomen kielioppi* (ISK § 893) pitääkin prototyyppisinä eksistentiaaalilauseina. Toisaalta sama kielioppi luettelee parikymmentä muuta ”yleistä eksistentiaaliverbiä”, jotka suosivat partitiivisubjektia eli niiden käyttö muistuttaa tyypillisiä eksistentiaaalilauseita. Näihin kuuluu niinkin monenlaisia verbejä kuin *aiheutua*, *kuulua*, *mahtua*, *seurata* (jostakin) ja *tapahtua* mutta myös seuraavissa luvuissa käsiteltävät *löytyä* ja *riittää* sekä niiden eräänlainen vastakohta *puuttua* (ISK § 459). Näitä muita verbejä ei kuitenkaan ole kovinkaan paljon tutkittu, ja Larjavaara (2019, 149) huomauttaakin, että kieliopeista ja muista tutkimuksista on vaikea löytää tietoa siitä, millaisia eksistentiaaalilauseisiin sopivat verbit todellisuudessa ovat; ainoaksi merkittäväksi edelläkävijäkseen hän mainitsee Penttilän (1963, 623–629) kielioopin runsaat esimerkit. Larjavaaran yllätykseksi suomen 150 yleisimmästä intransitiiviverbistä kokonaiset 136 voivat hänen oman kielitajunsa mukaan saada myönteisessä lauseessa ”kohtalaisen tai täydellisen sopivan partitiivisubjektin” (mts. 154), jollaista hän pitää eksistentiaaalilauseen tärkeimpänä tunnusmerkkinä.

Viimeksi muita kuin *olla*-verbillisiä eksistentiaaalilauseita ovat tarkastelleet Basile ja Ivaska (2021), jotka selvittelevät pääasiassa tilastollisin menetelmin sitä, mitkä eri tekijät vaikuttavat *löytyä*-verbin sisältävien lauseiden subjektien muotoon. Kirjoittajat toteavat (mas. 12), että *löytyä* ”on erittäin mielenkiintoinen semanttiselta kannalta erityisesti ns. eksistentiaalisissa konstruktioissa, mutta myös tavanomaisten nominatiivisubjektien kanssa”, sillä monista muista Larjavaarankin tarkastelemista verbeistä poiketen *löytyä* ei aina ole merkitykseltään järin leksikaalinen, vaan usein se ikään kuin korvaa *olla*-verbin.

Kiinnostavaa kyllä, myös Basile ja Ivaska sivuuttavat inessiivisubjektilliset eksistentiaaalilauseet. Heidän tutkimuksensa aineistona ovat Kansalliskirjaston lehtikokoelman (KLK) lehdet vuosilta 1990–2000. Tämä 149 miljoonaa sanetta käsittävä korpus sisältää

48 969 automaattisesti tunnistettua *löytyä*-verbin muotoa, joista Basile ja Ivaska ovat ottaneet tuhannen lauseen satunnaisotoksen. Koko tutkimuksen tavoitteena on tekijöiden mukaan ennustaa logistisella sekamallilla ”kaksiarvoista riippuvaa muuttujaa – tässä tutkimuksessa subjektin sijanvalintaa – [– –] sekä kiinteillä muuttujilla että satunnaismuuttujilla” (mas. 19). Tämän kaksiarvoisen muuttujan arvot ovat perinteiseen tapaan nominatiivi ja partitiivi. Tekijät kuitenkin toteavat tutkimusasetelmansa luonteeltaan konfirmatoriseksi, jolloin heidän käyttämänsä malliin sisällytetyt muuttujat nimenomaisesti pohjautuvat aiempaan tutkimusperinteeseen. Tämän lähtökohdan seurauksena heidänkin tutkimuksestaan puuttuvat sellaiset inessiivisubjektilliset lauseet, joihin itse seuraavissa luvuissa keskityn.

Eksploratorisemmalle, kartoittavalle tutkimukselle Basilen ja Ivaskan tutkimusaineisto kuitenkin tarjoaa mahdollisuuden myös inessiivisubjektien tarkasteluun. Korpuksen 48 969 automaattisesti tunnistettua *löytyä*-verbin muotoa sisältävien lauseiden joukossa on nimittäin ainakin puolensataa lausetta, jotka edustavat samaa inessiivisubjektilliseksi kutsumaani lausetyyppiä kuin jo yllä nähdyt esimerkit (1a–c). Basilen ja Ivaskan tuhannen lauseen satunnaisotokseen olisi siis hyvinkin voinut mahtua myös seuraavien kaltaisia lauseita:

- (3) *Juustossa löytyy!* (KLK)
- (4) *Matonkudetta tuhansia kiloja, ja väreissä löytyy!* (KLK)
- (5) *Baliardot taas ovat legendaarisen flamencokitaristin Manitas de Platan veljenpoikia, joten perintötekijöissä löytyy.* (KLK)
- (6) *Minulla ei ole selluliittia, mutta laardissa löytyy.* (KLK)
- (7) *Huumorissa löytyy* Pieksämäen terveyskeskuksen vuodeosastolla. (KLK)

Esitän, että myös yllä nähtävät inessiivit ovat eräänlaisten eksistentiaalilauseiden eräänlaisia subjekteja siitäkin huolimatta, että tällaiset lauseet täyttävät vain osan prototyyppiseksi luonnehdittujen eksistentiaalilauseiden kriteereistä. Larjavaaraan (2019) ja moneen hänen edeltäjänsä tukeutuen pidän eksistentiaalilauseen keskeisenä tunnusmerkkinä partitiivisubjektia, ja tästä näkökulmasta yllä olevilta lauseilta ilman muuta puuttuu eksistentiaalilauseen keskeinen tunnusmerkki. Kiehtova tosiasia kuitenkin on, että aivan kuten esimerkkien (1a–c) ja (2a–c) yhteydessä jo nähtiin, myös esimerkkien (3–7) inessiivit ovat vaihdettavissa yksiselitteisempien eksistentiaalilauseiden partitiivisubjekteihin: *Juustoa löytyy, värejä löytyy, perintötekijöitä löytyy, laardia löytyy ja huumoria löytyy*. Juuri tästä syystä kutsun myös vastaavia inessiivejä inessiivisubjekteiksi.

Lyhyen tutkimushistoriallisen johdannon päätteeksi totean täydellisyyden vuoksi, että tyystin huomaamatta inessiivisubjektin käyttö *löytyä*-verbin yhteydessä ei ole jäänyt. Esimerkin (3) *Juustossa löytyy* viittaa Kisu Jernströmin vuonna 1974 Syksyn sävel -kilpailussa esittämään ja kolmanneksi tulleetseen samannimiseen iskelmäkappaleeseen. Tähän viittaa myös joensuulaisen kaupunkilehti *Karjalan Heilin* toimittaja Matti Torvinen (2016) kolumnissaan ”Juu juu juustossa löytyy”, jossa hän pohtii *löytyä*-verbin monia

merkityksiä kielen muoti-ilmausten ja kielenhuollon valossa. Muuten suomen inessiivisubjektia ei liene aiemmin käsitelty.

3 Inessiivisubjekti korpusmerkkien valossa

Esimerkeiksi prototyyppisistä, kaikkien tutkijoiden kriteerit täyttävistä eksistentiaalilauseista sopivat vaikkapa lauseet *Täällä on juustoa* ja *Täällä on värejä*. Niiden subjektit – jos sellaisista halutaan joka tapauksessa puhua – ovat partitiivimuotoisia ja ne seuraavat verbiä, joka on *olla*. Lauseen alussa, verbin ja subjektin edellä on paikanilmaus *täällä*. Lauseilta *Juustossa löytyy* ja *Väreissä löytyy* sen sijaan puuttuvat kaikki nämä ominaisuudet. Miksi ne siis olisivat eksistentiaalilauseita? Kuten todettu, kyse on jatkumoista. On prototyyppisiä eksistentiaalilauseita ja prototyyppisiä ns. normaalilauseita (Hakanen 1972), kuten tavallisia intransitiivi- ja transitiivilauseita, mutta myös lauseita, jotka eivät ole selvästi kumpiaakaan. Kaikki lausahdukset eivät välttämättä edes kuulu normaalilause–eksistentiaalilausejatkumolle, vaan jonnekin muualle erilaisten lausetyyppien verkostossa.

Normaalilauseisiin *Juustossa löytyy* ja *Väreissä löytyy* tuskin kuuluvat senkään vertaa kuin eksistentiaalilauseisiin. Omalaatuisuudestaan huolimatta niillä on eksistentiaalilauseille tyypillisiä ominaisuuksia. Selkeästi muodollinen, syntaktinen ominaisuus on se, että subjektit – siis tässä tapauksessa subjekteiksi mahdollisesti katsottavat ns. inessiivisubjektit – eivät kongruoi verbin kanssa (*Väreissä löytyy*, ei **Väreissä löytyvät*), tai vaihtoehtoisesta näkökulmasta katsottuna tällaisten lauseiden predikaattiverbit ovat aina yksikön kolmannessa persoonassa, pidettiin inessiivejä subjekteina tai ei. Selvimmin eksistentiaalilauseisiin viittaavat kuitenkin lauseiden semanttiset ominaisuudet, jollaisista eksistentiaalilauseet ovat nimensäkin saaneet. Ensinnäkin intransitiivinen predikaattiverbi ilmaisee olemassaoloa eli suorastaan korvaa *olla*-verbin (*Juustossa löytyy* ~ *Juustoa löytyy* ~ *Juustoa on*). Toiseksi subjektit ovat yleensä aiemmin mainitsemattomia sekä merkitykseltään indefiniittisiä ja jaollistarkoitteisia aivan kuten mm. Vilkuna (2000, 110–117) ja ISK (§ 893, 916) tyypillisiä (partitiivisubjektillisia) eksistentiaalilauseita kuvailevat (ks. luku 2).

Vaikka riittävällä työmäärällä olisi mahdollista käydä läpi erilaisten korpusten miljoonia eksistentiaalilauseita, esitän seuraavassa lähinnä kvalitatiivisia havaintoja inessiivisubjektillisista lauseista, joita olisi nykykorpuksista löydettävissä sadoittain, kenties tuhansittain. Kuten esimerkkien (3–7) yhteydessä nähtiin, 149 miljoonan saneen lehtikielikorpus sisältää kymmeniä tuhansia *löytyä*-predikaatteja, joista ainakin noin tuhannesosa saa niin sanoakseni inessiivisubjektin. Lauseiden etsiminen eri tavoin räätälöidyin hakulausein tekee työn helpommaksi mutta ei suinkaan aukottomaksi, joten tässä esittelemäni esimerkkilauseet heijastavat myös tutkijansa omaa intuitiota ja mielikuvitusta, joiden avulla olen löytänyt lukemattomia toinen toistaan muistuttavia mutta toki myös mielenkiintoisesti vaihtelevia inessiivisubjektillisia lauseita.

Seuraavassa esittelen joukon lauseita erilaisista kirjoitettua kieltä edustavista lähteistä. Esitykseni ei edusta tiukasti aineistopohjaista tai -vetoista korpustutkimusta, vaan kyse on ennen kaikkea aineistoesimerkein tuetusta tutkimuksesta, jonka lähtökohtana on

ollut oma intuitioni, jota olen peilannut aiempaan eksistentiaalilauseita koskevaan tutkimukseen. Näin menetellessäni olen seurannut etenkin Larjavaaraa (2019) punniskelamalla ensin oman kielitajuni avulla sitä, millaiset eksistentiaaliset verbit voisivat saada inessiivisubjektin. Koko tutkimukseni alkuperäisenä lähtökohtana oli huomioni kiinnittyminen edellisessä luvussa puheena olleeseen lauluun ja lauseeseen *Juustossa löytyy* sekä ajan myötä havainnoimiini rakenteellisesti vastaaviin lauseisiin (esim. *Jarilla selityksissä piisaa*). Oman intuitioni mukaan mahdollisilta verbeiltä tuntuivat alkuaan etenkin *löytyä*, *piisata* ja *riittää*; myöhemmin ajateltavissa olevalta mutta hieman keinotekoisemmalta alkoi tuntumaan myös näiden antonyymien *puuttua* kielteinen eli edellä mainittuihin verbeihin semanttisesti rinnastuva käyttö (*Selityksissä ei puuttu*). Tutkimukseni kohteena oli alusta alkaen ennen kaikkea tällainen syntaktinen lausetyyppi muodollisena kategoriana, jossa nominatiivi- tai partitiivisubjektin sijaan esiintyy inessiivimuotoinen subjektinomainen lauseenjäsen. Tutkimieni lauseiden semanttiset erityispiirteet alkoivat kirkastumaan mielessäni alla nähtävien korpusesimerkkien kaltaisia lauseita satamäärin lukiessani, osin vasta tässä kuvatus tutkimusprosessin loppuvaiheessa. Pohdin puheena olevien inessiivisubjektien erityisiä merkitystehtäviä tarkemmin vasta kirjoituksen lopulla luvussa 5.

Tutkimukseni apuna ovat olleet FIN-CLARIN-konsortion Kielipankki korpuksineen ja Korp-käyttöliittymineen sekä Sketch Engine -korpustyökalun fiTenTen14-korpus. Aineistot sinänsä sisältävät yhteensä yli kuuden miljardin saneen verran erilaisia internetaikamme tekstejä satojen miljoonien saneiden uutis- ja lehtitekstikorpuksista yli 4 miljardin saneen Suomi24-korpukseen monenkirjavine tekstilajeineen. Esimerkeikseni olen valinnut erilaisia mutta rakenteeltaan suhteellisen yksinkertaisia lauseita. Vaikka inessiivisubjekteja esiintyy myös esimerkiksi Ylen uutisissa, rajaan esimerkkieni lähteiksi fiTenTen14-korpuksen, tekstilajeiltaan yhtä kirjavan Suomi24-korpuksen sekä edellä mainitun Kansalliskirjaston lehtikokoelman (KLK). Korostan silti, että kielen keskeisimpiin tarkastelemani lausetyypit eivät todellakaan kuulu, ja sen vuoksi on ymmärrettävää, että monet esimerkeistäni voivat sopia lukijoideni kielitajua vastaan; palaan tarkastelemani ilmiön hyväksyttyyteen tarkemmin luvussa 4.

Täsmennettäköön vielä, että omaan korpustutkimusprosessiini ovat kuuluneet myös lukemattomat hakulauseet, jotka ovat olleet oman intuitioni vastaisia (esim. hypoteettiset eksistentiaaliset lauseet tyyppiä *?Musiikissa kuuluu*, *?Väreissä näkyy* ja *Audissa mahtuu*). Luonnollisesti olen suodattanut pois monet tuhannet lauseet, joissa on inessiivin lisäksi näkyvä nominatiivi- tai partitiivisubjekti tai kyse on selvästi elliptisistä lauseista, jotka eivät kerro inessiivimuotoisen lauseenjäsenen referentin olemassaolosta (esim. *Musiikissa kuuluu (inhimillisyyys)*, *Väreissä näkyy (syksyinen luonto)*, *Selityksissä löytyy (yhteneväsyyksiä)*, *Audissa mahtuu [isokokoinenkin istumaan takapenkillä]*, *Neulamukuissa on [kalan verta]*).

Yllä nähdyt esimerkit (1a–c) ja (3–7) sisältävät predikaattiverbin *löytyä*, mutta rakenteeltaan samanlaisissa lauseissa käytetään myös muita verbejä. Yleinen on etenkin arki-kielinen *piisata*, mutta samoin käytetään myös verbiä *riittää* ja tässä yhteydessä kieltoluista verbiä *puuttua*. Alla on vielä lisäesimerkkejä *löytyä*-lauseista:

- (8) *Fanipalvelussa* kyllä löytyi, sitä tarjoiltiin monipuolisesti ja hyvällä maulla pitkin sarjaa. (fiTenTen₁₄)
- (9) *Vaatimuksissa* kyllä löytyi! (Suomi₂₄)
- (10) *Tekosyissä* kyllä löytyi. (Suomi₂₄)

Kuten tunnettua, *löytyä* ei toimi vain *löytää*-verbin automatiivijohdoksena, vaan myös verraten kieliopillisena eksistentiaaliverbinä, vaikka tätä on etenkin aiemmin paheksuttu epäsuomalaisuudeksi, käytännössä *finnas*-verbin aiheuttamiksi svetisismiksi, sillä ”vain se voi löytyä, mikä on ollut hukassa” (Kolehmainen 2014, 67, 183). Palaan esimerkkieni semantiikkaan tarkemmin myöhemmin, mutta inessiivisubjektilliset *löytyä*-lauseet toimivat havaitakseni aina juuri tällaisessa eksistentiaalisessa merkitystehtävässä.

Seuraavassa on vastaavia esimerkkejä arkikielisen *piisata*-verbin käytöstä samassa lausetyypissä:

- (11) Nämä voivat olla joskus melko kovia purtavia, mutta *maussa* kyllä *piisaa* pitkään. (Suomi₂₄)
- (12) Vaurioista ei vielä tietoa, mutta uskon vakaasti että *laskussa piisaa*. (fiTenTen₁₄)
- (13) Pääkatu ja ranta ovat lähellä, joten *palveluissa piisaa!* (Suomi₂₄)
- (14) *Selityksissä piisaa*, mutta minusta lapsia, joilla on joka tapauksessa elämä edessä, pitää kaikin tavoin suojella tilanteessa kuin tilanteessa. (Suomi₂₄)
- (15) Ajossa Verso tuntuu hieman huojuvalta, mutta *koneen tehoissa piisaa*. (KLK)

Harvinaisempia mutta mahdollisia ovat myös predikaattiverbit *riittää* (16–17) ja *puuttua* (18–19), joista jälkimmäinen kieltolauseessa esiintyessään merkitsee suunnilleen samaa kuin *löytyä*, *piisata* ja *riittää* myöntolauseissa. Inessiivisubjektit ovat siis mahdollisia myös kieltolauseissa, vaikka kielteisten eksistentiaalilauseiden subjekteja pidetään yleisesti partitiivin valtakuntana:

- (16) Myös *raveissa riittää* harrastajille, sillä lähtöjä on kaikkiaan 11. (KLK)
- (17) Mutta *huoltokuluissa* kyllä *riittää*. (Suomi₂₄)
- (18) *Ideoinnissa ei puutu*, mutta *toteutusajassa puuttuu* hyvinkin paljon. (fiTenTen₁₄)
- (19) – – täysi-ikäinen sikiö jolla ei ole käytöstapoja mutta *finansseissa ei puutu*. (Suomi₂₄)

Lähes kaikki edellä esitetyt inessiivisubjektilliset lauseet ovat vailla selviä lokaalisia määritteitä, joita pidetään eksistentiaalilauseiden tyypillisinä jäseninä. Tämä vaikuttaakin olevan inessiivisubjektillisten lauseiden kenties tavallisin ominaisuus. Vaikka kaikki edellä nähdyt inessiivisubjektit voisi korvata partitiivisubjekteilla, systemaattisen

corpustutkimuksen puuttuessakin voi todeta, että partitiivisubjektillisista eksistentiaali-lauseista poiketen tämä näyttäisi olevan inessiivisubjektillisten lauseiden yleisin tyyppi.

Edellä on kuitenkin nähty inessiivisubjekteja myös lauseissa, joissa on adessiivimuotoinen omistajan (1b) tai sijainnin (1c) ilmoittava adverbiaali; tällainen on myös lauseessa (7), jonka mukaan *Huumorissa löytyy Pieksämäen terveystieteiden keskuksen vuodeosastolla*. Adessiiviomistajan ellipsin voi kuvitella myös jo yllä nähtyyn esimerkkiin (6): *Minulla ei ole selluliittia, mutta laardissa [minulla] löytyy*. Alla nähdään lisäesimerkkejä lauseista, joissa eksistentiaalilauseille ominaiseen tapaan subjektin referentin lokaliteettia ilmaistaan inessiivi- ja adessiivimuotoisin adverbiaalein (20–22):

- (20) Meidän ikäluokassamme *kyvyissä löytyy* ja kokemusta on. (Suomi24)
- (21) Ymmärtääkseni kaikki palvelut ovat oletuksena päällä, ja Linuxissahan *prosesseissa löytyy*... (Suomi24)
- (22) Se tuli selväksi, että Balilla *temppeleissä löytyy*. (fiTenTen14)

Lauseissa (20–21) nähdään siis jopa kaksi aivan erilaista inessiivijäsentä eli yhtäältä lokaliteettia ilmaisevat adverbiaalit (*ikäluokassa*, *Linuxissa*) ja toisaalta eräänlaiset subjektit (*kyvyissä*, *prosesseissa*), jotka eksistentiaalilauseiden subjektien tapaan viittaavat yksinkertaisesti tarkoitteidensa olemassaoloon. Rakenteeltaan esimerkkiä (22) muistuttavat lauseet toimivat myös omistuslauseina adessiiviomistajineen (23–27):

- (23) Mutta kyllä tälläkin *kaverilla selityksissä löytyy*. (Suomi24)
- (24) *Leenalla äänivaroissa löytyy*, ja toinen biisi meni tosi hyvin. (Suomi24)
- (25) No, *meillä kyllä kerrastoissa löytyy*. (fiTenTen14)
- (26) Petskun poissaolon jälkeen takakentällä on isot saappaat täytettävänä, mutta kyllä näillä *jätkillä potentiaalissa löytyy*. (fiTenTen14)
- (27) Noh kaikki kuolivat, Paavalikin ja *uskovilla selityksissä piisaa*. (Suomi24)

Yleisimpiä verbejä näissäkin esimerkeissä ovat *löytyä* ja *piisata*, ja taas kerran kaikkien lauseiden inessiivisubjektit voisi korvata partitiivisubjekteilla, jotka olisivat tietysti aivan mahdollisia myös *olla*-verbin yhteydessä (esim. *Leenalla äänivaroissa löytyy* (24) ~ *Leenalla äänivaroja löytyy* ~ *Leenalla löytyy äänivaroja* ~ *Leenalla on äänivaroja*). Erityisen hyvin erilaisten lausetyyppien rinnakkaiselo nousee esiin yhdyslauseissa, joissa inessiivisubjektilliset lauseet rinnastuvat erilaisiin partitiivisubjektillisiin lauseisiin. Inessiivisubjektit näyttävät olevan yleisimpiä verbien *löytyä* ja *piisata* yhteydessä, mutta vaikka arkikielinen *piisata* muuten on lähes synonyyminen *riittää*-verbin kanssa, *riittää* saa inessiivisubjektin harvemmin. Vaikka inessiivisubjekteja kyllä on *riittää*-verbilläkin (16–17), *piisaamisen* ja *riittämisen* käytön eroja ilmentävät kuitenkin paremmin esimerkit (28–30), joissa edellisen subjekti on inessiivissä, jälkimmäisen puolestaan partitiivissa:

- (28) *Selityksissä piisaa* ja *tekosytä riittää*. (fiTenTen14)
- (29) *Korkeuseroissa piisaa* ja *piilopaikkojakin riittää*, vaikkei pelissä varsinaista

suojautumismekanismeja olekaan. (fiTenTen14)

- (30) *Seksimainoksiakin tuntuu riittävän, joten kyllä sinulla ainakin fantasioissa piisaa.* (Suomi24)

Vaikka periaatteessa mahdollista olisi sanoa myös *Selityksiä piisaa ja tekosyissä riittää*, syystä tai toisesta esimerkin (28) edustama vaihtoehto on tavallisempi. Rakenteeltaan edellisten kaltainen yhdyslause on myös seuraava:

- (31) Vaikka [kaahailuvideosarja Getaway in Stockholmin] 3 osassa onkin toteutus laadukkaampi, *kamerakulmissa löytyy ja helikopterikuvaa* myös. (Suomi24)

Esimerkin (31) *löytyä*-lauseen inessiivisubjektin voisi kyllä korvata partitiivilla, mutta eksistentiaalisen *olla*-lauseen partitiivisubjektia ei hevin voi muuttaa inessiiviksi (vrt. myös esimerkin 29 sivulause). Toki miljardien saneiden korpusten miljoonien *olla*-verbiä edeltävien (tai seuraavien) inessiivien joukossa voinee subjektimaisiakin tapauksia olla, mutta tavattoman marginaalisia sellaiset lienevät. Edellä kuvattujen inessiivisubjektien valossa olisi kyllä mahdollista epäillä, että esimerkiksi lauseiden (32–33) *suunnitelmissa* ja *aikeissa* voisivat jonkun kielitajussa vastata partitiivisubjekteja eksistentiaalilauseissa *suunnitelmia/aikeita on*, mutta tämä mahdollisuus on oman kielitajuni mukaan pelkäämisen teoreettinen, sillä pikemminkin kyse on elliptisistä lauseista, joilla vältetään toistettujen infinitiivisubjektien:

- (32) Itse en ole ollut vastaavalla matkalla, mutta *suunnitelmissa on* [olla vastaavalla matkalla]. (Suomi24)
- (33) En ole vielä ehtinyt lukea, mutta *aikeissa on* [ehtiiä lukea]. (Suomi24)

Näyttääkin siltä, että inessiivisubjektit ovat mahdollisia lähinnä vain verbien *löytyä*, *piisata*, *riittää* ja *puuttua* yhteydessä, joskin tämä arvio perustuu viime kädessä omaan intuitioon eikä aiheen tyhjentävään empiiriseen tutkimukseen (vrt. Larjavaara 2019, 150–156 partitiivisubjekteista). Muuten puheena oleva ilmiö on kuitenkin tiiviisti sidoksissa *olla*-verbin käyttöön eksistentiaalilauseissa ja niihin yleensä luettavissa omistuslauseissa. Yllä on jo nähty kymmeniä lauseita, joissa inessiivisubjektin voisi vaihtaa partitiiviksi ja tämän jälkeen verbinkin vielä *olla*-verbiksi ilman, että lauseen propositionaalinen sisältö suuresti muuttuisi. Seuraavat esimerkit osoittavat vielä konkreettisesti, kuinka samankaltaisissa tehtävissä inessiivisubjektilliset lauseet voivat esiintyä prototyyppisempien eksistentiaalilauseiden (tässä omistuslauseiden) rinnalla:

- (34) *Kielitaidossa ja työkokemuksessa* kyllä *piisaa*, mutta *yliopistotutkintoa* minulla *ei ole*, saa nähdä kuinka käy! (Suomi24)
- (35) *Äänivärkeissä löytyy ja tappeluvalmiutta on* kaikilla näillä kammottavilla siilitukilla. (Suomi24)
- (36) Minulla *on* *leveät hartiat*, *c-kuppi*, *alleissa löytyy ja vatsaakin on* liikaa. (Suomi24)

Edellä olen toistuvasti todennut inessiivisubjektien olevan korvattavissa partitiiveilla. Näyttääkin siltä, että niiden esiintymisehdot ovat melko samanlaisia, sillä myös inessiivisubjektit ovat aiemmin mainitsemattomia, merkitykseltään indefiniittisiä ja jaollistarkoitteisia. Monet – epäsystemaattisesti tarkasteltujen korpusten valossa kenties useimmat – inessiivisubjektit ovat monikollisia, kun muun muassa selityksissä (14, 27, 28) ja palveluissa (13) piisaa, perintötekijöissä (5) ja kamerakulmissa (31) löytyy, huoltokuluissa (17) riittää ja finansseissa (19) ei puutu. Yksiköllisetkin subjektit ovat mahdollisia, ja silloin puhe on jaollisista aineista tai abstraktimmista asioista kuten tunteista ja ominaisuuksista. Tällöinkin inessiivisubjekteilla ilmaistaan nimenomaan tarkoitteiden paljoutta, kun esimerkiksi juustossa (3) ja laardissa (6) löytyy, samoin löytyy muun muassa abstraktimmin mitattavassa huumorissa (7) ja potentiaalissa (26); myös maussa (11), laskussa (12) sekä kielitaidossa ja työkokemuksessa (34) piisaa. Tällaisilla lauseilla kaikkea tätä kerrotaan olevan oikeastaan enemmän kuin riittävästi.

Palaan yllä esittelemiini havaintoihin luvussa 5, mutta toistuvasti vain omaan intuitiooni vedottuani luon ensin lyhyen katsauksen siihen, mitä muut kielenpuhujat inessiivisubjekteista ajattelevat.

4 Inessiivisubjekti kyselyn valossa

Edellä nähtyjen autenttisten lause-esimerkkien jälkeen tarkastelen tutkimusaiheittani lyhyesti pienen kyselyn tulosten valossa. Maaliskuussa 2022 laadin Google Forms -lomaketyökalulla yksinkertaisen kyselyn, jossa tehtävänä oli arvioida kymmenen satunnaisjärjestyksessä esitettyä lausetta neliasteisella skaalalla, jossa vaihtoehtoja olivat ”ihan hyvä”, ”vähän epätavallinen”, ”hyvin outo” ja ”mahdoton”. Sähköpostilistoitse välitetyn kyselyn vastaajina toimi 34 Oulun yliopiston humanistisen tiedekunnan suomea äidinkielenään tai äidinkielen tasoisesti puhuvaa työntekijää sekä kuusi suomenkielistä sukulaistani; vastaajien, edes kyselyyn vastanneiden sukulaisten, henkilöllisyydet eivät ole tiedossani. Kaikki kysymykset näkyivät kerralla ja ne olivat keskenään niin samanlaisia, että kaikki 40 informanttia saattoivat välittömästi nähdä, mitä kyselyssä tutkittiin; mukana ei ollut esimerkiksi minkäänlaisia huomiota hajaannuttavia täytekysymyksiä.

Kyselyn lauseet pohjautuivat edellä kuvattuihin empiirisiin havaintoihin, joiden mukaan inessiivisubjektit ovat yleisiä etenkin predikaattiverbien *löytyä* ja *piisata* yhteydessä, harvinaisempia mutta mahdollisia verbiin *riittää* ja *puuttua* yhteydessä sekä tietävästi olemattomia *olla*-verbin yhteydessä. Vaikka inessiivisubjektit ovat varsin tavallisia lauseissa ilman minkäänlaisia lokaalisia adverbiaaleja (*Selityksissä löytyy*), kyselyn lauseet sisälsivät adessiiviadverbiaalin *Jarilla* tai *Balilla* eli ne ilmaisivat joko omistajaa tai lokaatiota. Tavoitteena oli siis tarkastella vain inessiivisubjektillisten lauseiden keskinäisiä eroja eli yhtäältä sitä, missä määrin eri predikaattiverbit hyväksytään, sekä toisaalta sitä, miten omistajaa ja lokaatiota ilmaisevat lauseet mahdollisesti eroavat toisistaan. Taulukko 1 esittää kyselyn tulokset.

Taulukko 1. Kyselylomakkeessa arvioitujen kymmenen lauseen hyväksyttyys (n = 40). (OK = ihan hyvä; ? = vähän epätavallinen; ?? = hyvin outo; * = mahdoton.)

	OK	?	??	*
Se tuli selväksi, että Jarilla kyllä selityksissä löytyy.	19	14	2	5
Se tuli selväksi, että Jarilla kyllä selityksissä piisaa.	13	15	5	7
Se tuli selväksi, että Jarilla kyllä selityksissä riittää.	13	10	10	7
Se tuli selväksi, että Jarilla ei kyllä selityksissä puutu.	8	11	11	10
Se tuli selväksi, että Jarilla kyllä selityksissä on.	–	5	10	25
Se tuli selväksi, että Balilla kyllä palveluissa löytyy.	20	13	5	2
Se tuli selväksi, että Balilla kyllä palveluissa piisaa.	13	16	5	6
Se tuli selväksi, että Balilla ei kyllä palveluissa puutu.	7	16	11	6
Se tuli selväksi, että Balilla kyllä palveluissa riittää.	7	14	11	8
Se tuli selväksi, että Balilla kyllä palveluissa on.	1	3	16	20

Kyselyn omistuslauseiden esikuvana olivat tutkimusaineistoni monet erilaiset *X:llä selityksissä/tekosyissä löytyy/piisaa/riittää* -tyyppiset lauseet. Lokaatiota ilmaisevien lauseiden taustalla puolestaan oli esimerkki (22), joskin sen inessiivisubjekti *temppeleissä* korvattiin sanalla *palveluissa*, jotta lauseita olisi ollut vähemmän houkuttelevaa tulkita elliptisiksi; onhan mahdollista kuvitella, että esimerkiksi *olla*-lause lausuttaisiin elliptisesti vaikkapa temppeleiden asukkaista puhuttaessa (*Se tuli selväksi, että Balilla kyllä temppeleissä on* [apinoita]).

Kyselyn tulokset vahvistavat edellisessä luvussa esittelemäni havainnot yksiselitteisesti. Vaikka kaikilla lauseilla on hyväksyjä ja hylkääjiä, ja kaikkien vastaajien arviot ovat toisinaan jossain määrin varauksellisia, päätulos on selvä ja se korreloi vahvasti aineistopohjaisten havaintojeni kanssa. Predikaatit *löytyä* ja *piisata* hyväksytään parhaiten, *riittää* ja *puuttua* heikommin sekä selvästi heikoimmin *olla*-lause, jollaisissa inessiivisubjekteja en ole havainnut esiintyvän. Toisin sanoen näyttää selvältä, että inessiivillä on vahva asema *löytyä*- ja *piisata*-verbien mahdollisena subjektina, mutta heikompi verbien *riittää* ja *puuttua* seurassa. Esimerkiksi lausetta *Balilla kyllä palveluissa löytyy* pitää aivan moitteettomana puolet vastaajista, lisäksi kolmannes vain vähän epätavallisena ja vain kaksi 40 vastaajasta suorastaan mahdottomana.

Merkityksetöntä ei suinkaan ole sekään, että eksistentiaalilauseiden ytimeksi katsottu *olla*-verbi ei silti näytä suomalaisten kielitajun mukaan inessiivisubjekteja saavan. Merkitykseltään lokaalisten ja possessiivisten lauseiden hyväksytyydessä sen sijaan ei vaikuta olevan merkittäviä eroja, mikä niin ikään vastaa korpusten tarjoamaa kuvaa molempien tasapuolisesta kieliopillisuudesta.

5 Yhteenvedo ja pohdintaa

Edellä kuvattu inessiivisubjekti muistuttaa eksistentiaalilauseissa mahdollista partitiivi-subjektia, joka ei kongruoi olemassaoloa ilmaisevan verbin kanssa ja on yleensä merkitykseltään indefiniittinen ja jaollistarkoitteinen. Inessiivisubjektillisten lauseiden samankaltaisuus fennistiikassa muuten perusteellisesti pohdiskeltujen eksistentiaalilauseiden kanssa on niin selvä, että oikeastaan paras syy olla pitämättä inessiivisubjektillisia lauseita eksistentiaalilauseina olisi se pitkä tutkimusperinne, jossa suomen eksistentiaalilauseet on nimenomaan määritelty lauseiksi, joiden subjektit – tai ns. e-subjektit – ovat joko partitiivi- tai nominatiivimuotoisia.

Inessiivisubjektilliset lauseet eivät siis yksinkertaisesti sovi tähänastisiin lausetyyppien määritelmiin. Esitän kuitenkin, että vaikka niitä onkin syytä pitää omana lausetyyppinä, jonka kertakaikkisen yksiselitteisenä rajaavana tekijänä on ns. inessiivisubjekti, tätä tyyppiä olisi sittenkin luontevaa pitää jonkinlaisena eksistentiaalilauseiden lajina, kenties vaikka sitten eksistentiaalilauseen määritelmän väljentämisen kustannuksella. Toisaalta on tunnustettava, että kyse on oikeastaan makuasiasta, jollaisista keskustellessa argumentit voivat helposti mennä solmuun. Esimerkiksi *Iso suomen kielioppi* (§ 891–) luettelee kahdeksan niin sanottua erikoislausetyyppiä, joista ensimmäinen on eksistentiaalilause, mutta luettelon kolme seuraavaa lausetyyppiä – omistus-, ilmiö- ja tilalause – kuvataan yhtäältä aivan erillisinä erikoislausetyypeinä eksistentiaalilauseen rinnalla, toisaalta kuitenkin ”eksistentiaalilauseen alatyyppeinä” mutta silti edelleen niiden ja eksistentiaalilauseen eroja alleviivaten. Inessiivisubjektilliset lauseet kuulunevat ainakin samaan eksistentiaalilauseiden makroryhmään, vaikka kanonisia eksistentiaalilauseita eivät olekaan.

Joka tapauksessa näyttää siltä, että suomen subjektin käsitettä on mahdollista laajentaa kattamaan myös tässä artikkelissa käsiteltävät inessiivisubjektit ja toisaalta inessiivin tehtävien kuvausten tulisi kattaa erilaisten adverbiaalisten funktioiden lisäksi myös eränlaisiset subjektin tehtävät. Vaihtoehtoksi näyttää jäävän se, että jo entuudestaan kaatoluokaksi ajautuneen adverbiaalisen käsite kattaisi myös inessiivin subjektinomaisen käytön lausetyypissä *Jarilla selityksissä löytyy*, mutta on epäselvää, mitä tällä ratkaisulla voitettaisiin.

Tässä artikkelissa kuvattu suomen kieli edustaa kirjoitettua mutta usein rennohkoa kieltä ja esimerkkinä tulevat monenkirjavista tekstilajeista, joita yhdistää kirjoittajien pyrkimys käyttää suomalaisten yhteistä yleiskieltä. Tarkalleen ottaen esimerkkieni on kuitenkin todettava poikkeavan yleiskielestä, joka on määritelmällisesti ”erikoiskielten sanastoa sisältämätön suositusten mukainen kirjoitettu ja puhuttu kieli” (*Kielitoimiston sanakirja* s.v. *yleiskieli*) – jos inessiivisubjekteja ei ole aiemmin kuvattu, eivät ne näin ollen ole myöskään ”suositusten mukaisia”. Raja yleiskielen ja huolittelemattomamman arkikielen välillä on kuitenkin mitä häilyvin, ja inessiivisubjektiksi kutsumani ilmiö kuuluu suomen kieleen siinä missä arkikielinen *piisata*-verbi, jonka yhteydessä se usein esiintyy.

Luvussa 4 kuvatun kyselyn tulokset osoittavat, että vaikka inessiivisubjekteja on löydettävissä nykyisistä sähköisistä tekstimassoista tuhansittain, aivan yksimielisesti niitä eivät ainakaan omat informanttini hyväksy. Toisaalta etenkin *löytää*- ja *piisata*-verbien

kyky saada inessiivisubjekteja on kiistaton. Vaikka kyse olisi vain näistä kahdesta verbistä, ilmiön tunnustamisella on huomattava merkitys kielioppimme kuvaamiselle. Eksistentiaaalilauseen ja subjektin rajoja voi tarkistaa yhä uudestaan. Sinänsä inessiivisubjektit tuovat mieleen esimerkiksi akkusatiivisubjektit marginaalisissa lausetyypeissä *Minulla on sinut*, joka on jo liki sadan vuoden ajan kerta toisensa jälkeen saanut palstatilaa suomen lausetyypejä, subjekteja ja objekteja määriteltäessä huolimatta siitä, että arvovaltaisimmat fennistit ovat suhtautuneet niihin alkuaan skeptisesti eikä niiden todellisesta käytöstä tai käyttötarpeesta liene vieläkään esitetty empiirisiä tutkimuksia (ks. Setälä 1926, 67–68; Ravila 1944, 125; Ikola 1954, 213–214; Ylikoski 2021).

Tässä inessiivisubjektit ensimmäistä kertaa kuvaavassa esityksessä haluan välttää esittämästä liian pitkälle meneviä tai ylipäänsä kovin kategorisia väitteitä niiden asemasta suomen kieliopissa. Sen sijaan haluan tarjota vielä muutamia uusia näkökulmia aiheeseen. Samoin haluan kuitenkin alustavasti esittää omana kantanani, että ns. inessiivisubjekteja olisi luontevinta luonnehtia subjekteiksi samantyyppisessä merkityksessä kuin eksistentiaaalilauseiden subjekteista eli ns. e-subjekteista on tapana puhua. Samalla inessiivisubjektillisia lauseita voisi siis luonnehtia eräänlaisiksi eksistentiaaalilauseiksi, jos eksistentiaaalilauseen käsitettä voidaan vastaavalla tavalla laajentaa. Niin uusi kuin termi **inessiivisubjekti** onkin, se on mielestäni elegantimpi ja etenkin kansainvälisessä keskustelussa luontevampi vaihtoehto kuin se, että loogisuuden nimissä ja uudempaa fennistiikan valtavirtaa seurailleen alettaisiin puhumaan täsmällisyyden vuoksi esimerkiksi ”inessiivi-e-subjektista”, ”inessiivi-e-NP:stä” tai vaikkapa ”ine-e-NP:stä”. Toisaalta on selvää, että jos eksistentiaaalilauseiden niin sanottujen subjektien subjektuuteen halutaan suhtautua yhtä torjuvasti kuin niitä kenties kriittisimmin käsitellyt Helasvuo (1996), myöskään tässä käsitellyt inessiivisubjektit eivät subjektin asemaa ansaitsisi; tällöin tässä tarkasteltuja lauseita tulisi yksinkertaisesti pitää subjektittomina ja kuvata vaihtoehtoisin mallein, joiden kehitlemisen jätän sellaisia suosiville.

Subjektin sijan lisäksi suurin ero tavallisiin eksistentiaaalilauseisiin on siinä, että inessiivisubjektia käytetään yleisemmin kenties vain neljän eksistentiaalisen verbin argumenttina, mutta ei *olla*-verbin yhteydessä. Vaikka havaintoni eivät pohjaudu huolellisiin kvantitatiivisiin tutkimuksiin, näyttää ilmeiseltä, että inessiivisubjektilliset lauseet esiintyvät muita eksistentiaaalilauseita useammin ilman lokaalisia adverbialleja. *Juustossa löytyy ja Selityksissä piisaa* edustavat tätä lausetyyppiä paremmin kuin *Juustoa on* ja *Selityksiä on* partitiivisubjektillisia eksistentiaaalilauseita. Toinen ero on sanajärjestyksessä. Vaikka myös sanajärjestys *Jarilla piisaa selityksissä* on mahdollinen, paljon yleisempi sanajärjestys on *Jarilla selityksissä piisaa*, kun taas partitiivisubjektillisissa lauseissa verbi lienee harvemmin lauseen lopussa (*Jarilla piisaa selityksiä* pro *Jarilla selityksiä piisaa* ja etenkin *Jarilla on selityksiä* pro *Jarilla selityksiä on*). Aihe kaipaa lisätutkimusta.

Artikkelini päätteeksi pohdin kenties kiinnostavinta kysymystä, jota en edellä ole suorasanaisesti käsitellyt. Miksi inessiivisubjekti on olemassa eli mihin suomen kieli käyttää inessiiviä eräänlaisena subjektin sijana? En pyri selittämään sitä, miksi juuri inessiiviä eikä jotain muuta sijaa nominatiivin ja partitiivin rinnalla, sillä tämä kysymys vaatisi

laaja-alaisen kielihistoriallisen kysymyksenasettelun – mutta mihin yllä monin esimerkein kuvattua inessiivisubjektia tarvitaan ja mitä sillä kerrotaan?

Edellä olen rinnastanut esimerkkieni inessiivisubjektit etenkin eksistentiaalilauseiden partitiivisubjekteihin, joita ne tehtäviltään eniten muistuttavat. Partitiivisubjekteja sen sijaan on aiemmin vertailtu etenkin nominatiivisubjekteihin. Aiheesta on keskusteltu jo sadan vuoden ajan, ajan mittaan luonnollisesti monista eri näkökulmista. Tämän keskustelun suurelta osin ohittaen totean, että uusimpia näkökulmia partitiivin käyttöön on tarjonnut ns. erottavan argumentinmerkinnän (*differential argument marking*), tässä tapauksessa erityisesti erottavan subjektinmerkinnän (*differential subject marking*) tarkastelu. Vaikka erottavan argumentinmerkinnän lisääntynyt tutkimus on kytkenyt suomen kielen lauseopin tutkimuksen ydinkysymykset entistä vahvemmin globaaleihin kielitypologisiin trendeihin (esim. Tervola 2015; Huumo 2018), rajaan tässä esitettävät pohdintani lähinnä fennistiikkaan.

Erottavalla argumentinmerkinnällä viitataan siihen, että predikaattiverbin argumentti, esimerkiksi objekti tai subjekti, voidaan merkitä eri muodoilla – sijoilla tai muilla muotokeinoilla – riippuen syntaktisista tai semanttisista tekijöistä, jotka eivät suoranaisesti liity argumenttien semanttisiin rooleihin tai esimerkiksi lauseen pääluokkaan (ks. esim. Witzlack-Makarevich–Seržant 2018, 3, 17). Huumo (2018) osoittaa, että jo Yli-Vakkurin (1979) laaja-alaisesti tarkastelema transitiivilauseiden subjektin sijanvaihtelu kuuluu erottavan subjektinmerkinnän alaan. Juuri tässä kontekstissa suomen inessiivisubjekteilla on mahdollisuus herättää myös kansainvälistä mielenkiintoa – paljastuuhan suomi subjektin käsitettä laajennettaessa nyt kieleksi, jossa ei ole vain kaksi vaan kokonaiset kolme muuten samanoloisissa lauseissa vaihtelevaa subjektin sijaa. Tämän artikkelin puitteissa aihetta on mahdollista käsitellä vain lyhyesti, mutta nyt, kun myös inessiivisubjektillisiksi kutsumieni lauseiden olemassaolo on korpusesimerkein ja niiden kieliopillisuutta tukevin kyselyin tullut todistetuksi, voidaan esittää esimerkiksi seuraava minimitripletti:

- (37) a. Nauru piisasi.
b. Naurua piisasi.
c. Naurussa piisasi.

Esimerkkiparin (37a–b) nominatiivi- ja partitiivisubjektien merkityserot eivät 2020-luvun fennistiikassa enää kuvailua kaipaa. Inessiivisubjektit (37c) sen sijaan tuntuvat olevan merkitykseltään niin lähellä partitiivisubjekteja, että voi olla vaikea sanoa, mikä tarkalleen on lauseiden *Naurua piisasi* ja *Naurussa piisasi* ero. Oman intuitioni mukaan varsin kuvaaviksi luonnehdinnoiksi sopivat eräät melko toisenlaisista lauserakenteista esitetyt arviot. Partitiiveja ja muita määrän ilmauksia aivan toisesta näkökulmasta tarkastellut Yli-Vakkuri (1979, 177–181) on vertaillut seuraavanlaisia lausepareja:

- (38) a. Karpalossa kävin eräitä kertoja.
b. Karpalossa kävin eräät kerrat.
- (39) a. Lääkäri tutkii kymmeniä potilaita.
b. Lääkäri tutkii kymmenet potilaat.

- (40) a. Lääkäri tutkii lukuisia potilaita tunnissa.
b. Lääkäri tutkii lukuisat potilaat tunnissa.

Yli-Vakkurin mukaan parien neutraaleja jäseniä ovat a-esimerkit partitiivimuotoisine määrän ilmauksineen, kun taas b-esimerkkien nominatiiveja ”käytetään antamaan liioittelevaa tai paljoksuvaan tyyliväritystä” (38b, mas. 177), niihin ”tuntuisi samalla liittyvän rehvakas tai liioitteleva sävy” (39b, mas. 180), toisin sanoen ne tuntuisivat ”sisältävän emotionaalis-stilistisen merkityslisän” (40b, mas. 180–181). Nähdäkseni juuri tällaisen liioittelevan emotionaalis-stilistisen merkityslisän sisältävät myös monet elleivät jossain määrin peräti kaikki tapaamani inessiivisubjektit. Esimerkiksi lause *Naurussa piisasi* (37c) lienee Yli-Vakkurin sanoin ”rehvakkaampi” kun *Naurua piisasi* (37b). Kummassakaan lauseessa ei varsinaisesti ole kyse siitä *piisata*-verbin perusmerkityksestä, jonka *Kielitoimiston sanakirja* kuvailee vähemmän arkikielisellä sanalla *riittää*, joka puolestaan merkitsee ’vastata määrältään t. laadultaan tarvetta, kulutusta, vaatimuksia tms., olla tarpeeksi, kyllin, kylliksi; liietä’. Pikemminkin kyse on siitä, että naurua oli yli tarpeen, ja lauseen *Naurussa piisasi* takana siis kenties vieläkin ylitsevuotavaisemmin kuin lauseessa *Naurua piisasi*.

Vaikka joskus sävyeroja voi olla vaikea tarkasti mitata, aina ei ole kyse vain tyylivärityksestä, vaan lauseiden propositionaalinen sisältö muuttuu subjektin vaihtuessa nominatiivista partitiiviin ja myös partitiivista inessiiviin:

- (41) a. Kun Jari tuli kotiin, lakritsi löytyi.
b. Kun Jari tuli kotiin, lakritsia löytyi.
c. Kun Jari tuli kotiin, lakritsissa löytyi.

Lauseessa (41a) kerrotaan lakritsin – totaalisubjektin ilmaiseman tietyn lakritsimäärän – löytymisestä – todellisesta odotetusta esiin tulemisesta. Lause *lakritsi löytyi* voidaan tulkita niin eksistentiaalilauseeksi kuin normaalilauseeksi. Lauseessa (41b) lakritsin määrä on epämääräinen ja se kuvataan tavalla tai toisella jaollisena. Lause ei kerro, onko lakritsin määrä suuri vai vähäinen. Toisaalta ”löytyminen” voidaan tulkita varsinaista esiintuloa kieliopillisempänä eksistentiaalisuuden ilmaisimena, merkityksessä, jota entisaikojen kielenhuoltajat ovat pitäneet jonkinlaisena svetisisminä (vrt. *det fanns lakrits*). Lauseessa (41c) sen sijaan nähdään taas inessiivisubjekti, jonka ”emotionaalis-stilistinen merkityslisä” on selvä: *lakritsissa löytyi* esittää lakritsin määrän huomattavaksi eikä ainakaan pieneksi, mikä on yksi partitiivisubjektin mahdollisista tulkinnoista. Samalla myös ”löytymisen” kirjaimellinen merkitys haihtuu, sillä *lakritsissa löytyi* ei varsinaisesti kerro siitä, että lakritsia olisi löytynyt eli tullut esiin ensin kadoksissa oltuaan, vaan siitä, että sitä yksinkertaisesti *oli* paljon, suorastaan yli tarpeen.

Pragmatiikan näkökulmasta subjektin sijan vaihtelussa on nähtävissä yhteys myös siihen, millä tavalla esimerkiksi lauseiden (41a–c) kuvaama Jarin kotiintulo ja lakritsin olemassaolo liittyvät toisiinsa. Lauseessa (41a) temporaalinen sivulause voi kuvata hukassa olleeseen lakritsiin täysin liittymätöntä asiaintilaa: sohvan alle pudonnut lakritsi sattui esimerkiksi osumaan kertojan silmiin hänen vilkaistessaan ovele Jarin tullessa

kotiin. Samaan tapaan myös epämääräisempi määrä lakritsia voi löytyä Jarista varsinaisesti riippumatta myös lauseella (41b) kuvattavissa olevassa tilanteessa, mutta inessiivisubjektillinen tilanteen kuvaus (41c) on merkitykseltään niin eksistentiaalinen, että lakritsin koko olemassaolo riippuu Jarin kotiintulosta; luultavimmin hän toi sitä tullessaan, aika paljonkin.

Alustavan käsitykseni mukaan inessiivisubjektin merkityso pillinen tehtävä onkin ennen kaikkea subjektin ilmaiseman tarkoitteen paljouden, jopa yltäkylläisen runsauden ilmaiseminen. Juuri siitä on kyse, kun *Jarilla selityksissä löytyy* ja *Balilla temppeleissä löytyy*. Selityksiä tai temppeleitä ei suinkaan ole tarpeen etsiä, vaan oikeastaan alamme jo saada tarpeeksemme Jarin selityksistä ja Balin temppeleistä. Tätä merkitystä voisi luonnehtia vaikkapa kansainvälisessä kielitieteessä vaihtelevissa tehtävissä käytetyllä sanalla *abundatiivinen*. Tällaista virkaa hoitaessaan inessiivisubjektin todellakin häivyttää niin *löytymisen* kuin *piisaamisen* ja *riittämisen* merkityksen: *lakritsi löytyi* ja *lakritsi piisasi* tarkoittavat kahta aivan eri asiaa, *lakritsia löytyi* ja *lakritsia piisasi* ovat toisilta tulkinnoiltaan yhtä erilaisia mutta toisilta tulkinnoiltaan läheisempiä, kun taas *lakritsissa löytyi* ja *lakritsissa piisasi* ovat liki synonyymisiä merkityksillään 'lakritsia oli yli tarpeen' tms.

Partitiivi- ja inessiivisubjektien merkityseroissa riittää vielä pohdittavaa, mutta siinä missä partitiivin katsotaan muissakin lauseasemissa ilmaisevan Itkosen (1976, 175) sanoin "ylijäämän sallivaa paljoutta" erotukseksi akkusatiiviojekteilte ja nominatiivisubjekteilte ominaisesta "ylijäämän kieltävästä paljoudesta", inessiivisubjektin ilmaisee ainakin oman intuitioni mukaan usein ei vain ylijäämän sallivaa paljoutta vaan nimenomaan "ylijäämän sisältävää paljoutta". Mitä inessiivisubjektillisten lauseiden asemaan suomen lausetyyppien joukossa vielä tulee, yksi varteenotettava vertailukohta ovat myös niin sanotut intransitiiviset kvanttorilauseet, joita yhdistävät eksistentiaalilauseisiin etenkin partitiivisubjektit ja eksistentiaaliverbit (myös mm. *löytyä*; ks. esim. ISK § 902).

6 Lopuksi

Tässä tutkimuksessa olen tarkastellut suomen kielen inessiivisubjektia eli inessiivin käyttöä eksistentiaalilauseiden partitiivisubjekteja muistuttavissa tehtävissä.² Sekä kirjoitettua nykysuomea edustavat korpuukset että niiden tarjoamiin havaintoihin perustuva kysely

2 Toinen tämän artikkelin käsikirjoituksen anonyymeistä arvioijista suhtautui kirjoitukseni päteeseen – tarkastelemini inessiivien eräänlaiseen subjektiuteen – melko torjuvasti. Tämäkin on toki edelleen yksi hyväksyttävä näkökulma, joskin tällöin selitettäväksi jää edelleen se, mitä voitettaisiin laajentamalla adverbialin käsite kattamaan myös tässä artikkelissa päähuomion saaneet inessiivimuotoiset lauseenjäsenet (ks. luvun 5 alku). Vaikka kohtaamani kritiikki on toivoakseni terävöittänyt omaa argumentointiani, pitäydyn pääosin alkuperäisessä kannassani pitämättä kuitenkaan omaa näkemykseni ongelmattomana – toki ajatus inessiivisubjektista laajentaa suomen subjektin käsitettä yli sen perinteisten rajojen. Katsantokantojemme eroa tuntuu selittävän myös Urpo Nikanteen (henkilökohtainen tiedonanto) huomio siitä, että fennistiikassa on pitkään ollut keskeistä pyrkimys *subjektin* ja *eksistentiaalilauseen* kaltaisten kieliopillisten termien tarkkaan määrittelyyn. Tällaista "oikeiden"

osoittavat, että inessiivisubjekti on kieleen todella kuuluva ilmiö. Tavallisimmin inessiivisubjekti tavataan ja hyväksytään verbien *löytyä* ja *piisata* yhteydessä, mutta tällöin näiden lähtökohtaisesti aivan erimerkityksisten verbien prototyyppiset leksikaaliset merkitykset näyttävät haalistuvan siinä määrin, että esimerkiksi lauseet *lakritsissa löytyy* ja *lakritsissa piisaa* ovat merkitykseltään varsin lähellä toisiaan, sillä molemmat kertovat lähinnä sen, että lakritsia on yli tarpeen, enemmän kuin riittävästi.

Harvemmin inessiivisubjektia tavataan ja hyväksytään verbien *riittää* ja *puuttua* yhteydessä, mutta aivan toisin kuin tavallisten eksistentiaalilauseiden partitiivisubjekti, inessiivisubjekti ei vaikuta kuuluvan *olla*-verbin yhteyteen. Kuten eksistentiaalilauseissa ikään, myös inessiivisubjektillisissa lauseissa on usein lokaation tai omistajan ilmaisevia adverbiaaleja. Inessiivisubjektilliset lauseet ovat ikään kuin runsasta, ylijäämän sisältävää paljoutta ilmaisevia eksistentiaalilauseita. *Balilla temppeleissä löytyy* merkitsee, että puhujan mukaan Balilla on temppeleitä enemmän kuin tarpeeksi, *Jarilla selityksissä löytyy* sen sijaan kertoo, että Jarilla on liikaa selityksiä.

Tämän inessiivisubjektia ensi kertaa tarkastelevan artikkelin ulkopuolelle on täytynyt jättää lukemattomia kiintoisia tutkimuskysymyksiä, jollaisia esimerkiksi eksistentiaalilauseiden tutkijat ovat vuosikymmeniä käsitelleet. Partitiivin merkitystä suhteessa muihin objektin ja subjektin sijoihin eli nominatiiviin, genetiiviin ja akkusatiiviin on kuvailtu tuhansilla sivuilla jopa sadoissa tutkimuksissa, mutta myös partitiivisubjektin ja inessiivisubjektin työnjakoa voisi selvittää monin eri tavoin vielä monessa tutkimuksessa. Huomiota voisi kiinnittää muun muassa sanajärjestyksen, tempuksen ja aspektin merkitykseen subjektin sijanvalinnassa (vrt. Basile–Ivaska 2019).

Muita kiehtovia tutkimusaiheita on suomen inessiivisubjektin suhde kansainväliseen kielitypologiaan ja erityisesti erottavan subjektimerkinnän tutkimukseen. Mitä annettavaa inessiivisubjektilla on muiden kielten tutkimukselle ja miten muiden kielten tarkastelu voi valottaa suomen inessiivisubjektin olemusta?³ Myös yksittäisillä kielen kuvauksen koulukunnilla voi olla otettavaa ja annettavaa, sillä kognitiivinen kielioppi nähnee edellä kuvatuissa ilmiöissä aiemmin huomiotta jääneen rakenneskeeman, konstruktiokielioppi epäilemättä konstruktion, käyttöpohjainen kielitiede konventionaalistumista sekä generatiivisen kielitieteen minimalistinen ohjelma φ-piirteiden lisensoinnin.

määritelmien etsimiseen ja niissä pitäytymiseen keskittyvää perinnettä voi pitää eräällä tavalla preskriptiivisenä kieliopin tutkimuksena. Oma näkökulmani on tarkoituksellisesti laajempi myös siksi, että inessiivisubjektien rinnastaminen nomiini- ja partitiivisubjekteihin helpottaa näiden kiistatta vertailukelpoisten lauseenjäsenten vertailua sekä keskenään että suhteessa muiden kielten erottavaan subjektinmerkintään.

3 Joulukuussa 2022 tiedustelin kansainvälisellä kielitypologien Lingtyp-sähköpostilistalla, tunnettaanko muualla maailmassa kieliä, jossa esimerkiksi subjekteja merkittäisiin kolmella toisiaan tällä tavalla täydentävällä sijalla (Ylikoski 2022). Tällä usein vilkkaaseen keskusteluun innostuvalla listalla tiedusteluuni ei kuitenkaan vastattu lainkaan enkä saanut vastauksia henkilökohtaisina viesteinäkään. Hiljaisuudesta voi päätellä, että tässä artikkelissa kuvattu kolmijäseninen erottava subjektinmerkintä ei ole muualla ainakaan kovin yleistä.

Tässä artikkelissa olen sivuuttanut myös inessiivisubjektin alkuperän selvittelyn. Varhaisin esimerkkini on syksyn 1974 suosikki-iskelmä *Juustossa löytyy*, mutta tulevan tutkimuksen tehtävänä on selvittää, löytyykö vastaavia lauseita kauempaa kielen historiasta tai lähimmistä sukukielistä. Lähtökohdiltaan laadullisen tutkimukseni ulkopuolelle on jäänyt myös kvantitatiivinen korpustutkimus, joka niin ikään voi laajentaa käsityksiämme inessiivisubjekteista, kunhan kieleemme rikkaus ei jää vahingossa liian pienen tutkimusotoksen ulottumattomiin. Tässä artikkelissa olen kuvannut inessiivisubjektia tavallista runsaammin esimerkein senkin vuoksi, että lukijoillani on mahdollisuus tehdä kokoamistani esimerkeistä myös sellaisia havaintoja ja kysymyksiä, joita omaan mieleeni ei vielä ole tullut.

Lähteet

Aineistolähteet

- fiTenTen14. Corpus of the Finnish Web. Saatavilla <https://www.sketchengine.eu/fitenten-finnish-corpus> [viitattu 20.3.2022].
- KLK = Kansalliskirjasto 2011. Kansalliskirjaston sanoma- ja aikakauslehtikokoelman suomenkielinen osakorpus, Kielipankki-versio [tekstikorpus]. Kielipankki. Saatavissa: <http://urn.fi/urn:nbn:fi:lb-2016050302>
- Suomi24 = City Digital Group 2021. Suomi24 virkkeet -korpus 2001–2020, Korp-versio [tekstikorpus]. Kielipankki. Saatavissa: <http://urn.fi/urn:nbn:fi:lb-2021101525>

Kirjallisuus

- AIRILA, MARTTI 1924: Kielellisten ilmiöiden perustelemisesta. *Kieli- ja kansatieteellisiä tutkielmia. Juhla-kirja professori E. N. Setälän kuusikymmenvuotispäiväksi 27.2.1924*, 15–26. Suomalais-Ugrilainen Seura, Helsinki.
- BASILE, RODOLFO – IVASKA, ILMARI 2021: Löytyä-verbin konstruktoiden yhteydessä esiintyvä subjektin sijanvaihtelu. *Journal of Estonian and Finno-Ugric Linguistics* 12 (1), 11–39. <https://doi.org/10.12697/jeful.2021.12.1.01>
- HAKANEN, AIMO 1972: Normaalilause ja eksistentiaalilause. *Sananjalka* 14, 36–76. <https://doi.org/10.30673/sja.86366>
- HELASVUO, MARJA-LIISA 1996: Ollako vai eikö olla — eksistentiaalilauseen subjektin kohtalonkysymys. *Virittäjä* 100 (3), 340–356.
- HELASVUO, MARJA-LIISA – HUUMO, TUOMAS 2010: Mikä subjekti on? *Virittäjä* 114 (2), 165–195.
- HUUMO, TUOMAS 2018: The partitive A: on uses of the Finnish partitive subject in transitive clauses. ILJA A. SERŽANT ja ALENA WITZLACK-MAKAREVICH (toim.): *Diachrony of differential argument marking*, 423–453. Language Science Press, Berlin. <https://doi.org/10.5281/zenodo.1228271>
- HUUMO, TUOMAS – HELASVUO, MARJA-LIISA 2015: On the subject of subject in Finnish. MARJA-LIISA HELASVUO ja TUOMAS HUUMO (toim.): *Subjects in constructions – canonical and non-canonical*, 13–42. John Benjamins, Amsterdam. <https://doi.org/10.1075/cal.16.02huu>
- IKOLA, OSMO 1954: Suomen lauseopin ongelmia. *Virittäjä* 58 (3), 209–245.
- ISK = HAKULINEN, AULI – VILKUNA, MARIA – KORHONEN, RIITTA – KOIVISTO, VESA – HEINONEN, TARJA RIITTA – ALHO, IRJA 2004: *Iso suomen kielioppi*. Suomalaisen Kirjallisuuden Seura, Helsinki.
- ITKONEN, TERHO 1976: Erään sijamuodon ongelmia. *Suomalainen Tiedeakatemia: esitelmät ja pöytäkirjat 1974*, 173–217. Suomalainen Tiedeakatemia, Helsinki.

- IVASKA, ILMARI 2010: Eksistentiaalilauseen subjektijäsen edistyneiden suomenoppijoiden kirjoituksessa. *Sananjalka* 52, 67–88. <https://doi.org/10.30673/sja.86697>
- Kielitoimiston sanakirja. Kotimaisten kielten keskus, Helsinki. Saatavissa <http://www.kielitoimistonsanakirja.fi/> [viitattu 20.3.2022].
- KOLEHMAINEN, TARU 2014: *Kielenhuollon juurilla. Suomen kielen ohjailun historiaa*. Suomalaisen Kirjallisuuden Seura, Helsinki.
- LARJAVAARA, MATTI 2019: *Partitiivin valinta*. Suomalaisen Kirjallisuuden Seura, Helsinki.
- PENTTILÄ, AARNI 1963: *Suomen kielioppi*. WSOY, Porvoo.
- RAVILA, PAAVO 1944: Lauseopin periaatekysymyksiä. *Virittäjä* 48 (2), 105–131.
- SETÄLÄ, E. N. 1880: *Suomen kielen lauseoppi. Oppikirjan koe*. K. E. Holm, Helsinki.
- 1926: *Suomen kielen lauseoppi. Oppikouluja varten*. Yhdestoista painos. Otava, Helsinki.
- SPOELMAN, MARIANNE 2013: *Prior linguistic knowledge matters. The use of the partitive case in Finnish learner language*. University of Oulu, Oulu.
- TERVOLA, MAIJA 2015: Comparing object case alternation in Finnish and Lithuanian. SANTERI JUNTILA (toim.): *Contacts between the Baltic and Finnic languages*, 205–245. Helsingin yliopisto – Suomalais-Ugrilainen Seura, Helsinki.
- TIAINEN, OUTI 1997: Suomen eksistentiaalilause ja päättymätön tarina. *Virittäjä* 101 (4), 563–571.
- TORVINEN, MATTI 2016: Juu juu juustossa löytyy. *Karjalan Heili*. Julkaistu 10.9.2016. Saatavissa: <https://heili.fi/uutiset/kolumnit/item/2549-juu-juu-juustossa-loytyy> [viitattu 20.3.2022].
- VARTIAINEN, PENTTI 2002: Kolmannen persoonan possessiivisuffiksin viittaussuhteet suomen yleiskielessä. *Sananjalka* 44, 7–58. <https://doi.org/10.30673/sja.86633>
- VILKUNA, MARIA 1989: *Free word order in Finnish*. Suomalaisen Kirjallisuuden Seura, Helsinki.
- 2000: *Suomen lauseopin perusteet*. 2., korjattu painos. Edita, Helsinki.
- WITZLACK-MAKAREVICH, ALENA – SERŽANT, ILJA A. 2018: Differential argument marking: patterns of variation. ILJA A. SERŽANT ja ALENA WITZLACK-MAKAREVICH (toim.): *Diachrony of differential argument marking*, 1–40. Language Science Press, Berlin. <https://doi.org/10.5281/zenodo.1228242>
- YLIKOSKI, JUSSI 2021: *Mistä voisin löytää sen entisen sinut?* Suomen kielen akkusatiivi- ja pronominioppia. LEENA MARIA HEIKKOLA, GEDA PAULSEN, KATARZYNA WOJCIECHOWICZ ja JUTTA ROSENBERG (toim.): *Språkets funktion. Juhlakirja Urpo Nikanteen 60-vuotispäivän kunniaksi. Festschrift till Urpo Nikanne på 60-årsdagen. Festschrift for Urpo Nikanne in honor of his 60th birthday*, 220–243. Åbo Akademis förlag, Åbo.
- 2022: Tripartite Differential Argument Marking? Sähköpostiviesti Lingtyp-listalla 29.12.2022. Saatavissa: <https://listserv.linguistlist.org/pipermail/lingtyp/2022-December/010189.html> [viitattu 20.3.2023].
- YLI-VAKKURI, VALMA 1979: Partitiivisubjektin toiset juuret: Eräs kvantiteetin ilmaisujärjestelmän ilmentymä. JUSSI KALLIO, KAISA HÄKKINEN ja LEENA KYTÖMÄKI (toim.): *Sanomia. Juhlakirja Eeva Kangasmaa-Minnin 60-vuotispäiväksi 14.4.1979*, 155–192. Turun yliopisto, Turku.

JUSSI YLIKOSKI: Finnish existential clauses and the inessive subject

The most discussed issues in the study of Finnish grammar include clause types and argument marking, and, particularly, existential clauses and the syntactic functions of the partitive case. This article is a study on the frontiers of Finnish existential clauses and, in particular, their subject marking. The main focus is on the use of the inessive (locative ‘in; at’) case in syntactic functions that resemble the partitive subject. At the heart of the analysis are the types of clauses seen in examples (2a–b), which are examined by comparing them with the types of clauses (1a–b) that can be regarded as existential (including possessive)

clauses, whose partitive arguments are usually characterised as either subjects or so-called e-subjects in Finnish grammatical tradition.

- (1) a. *Jari-lla selityks-i-ä löytyy.*
 Jari-ADE excuse-PL-PART be.found.3SG
 ‘Jari sure does have excuses.’
- b. *Bali-lla temppe-l-ei-tä löytyy.*
 Bali-ADE temple-PL-PART be.found.3SG
 ‘There truly are temples in Bali.’
- (2) a. *Jari-lla selityks-i-ssä löytyy.*
 Jari-ADE excuse-PL-INE be.found.3SG
 ‘Jari sure has a lot of excuses.’
- b. *Bali-lla temppe-l-ei-ssä löytyy.*
 Bali-ADE temple-PL-INE be.found.3SG
 ‘There sure are a lot of temples in Bali.’

This article is the first study on the types of clauses as seen in (2a–b). In practice, the inessive-marked subject only occurs in clauses headed by the verbs *löytyä* ‘be found; to exist’, *piisata* ‘suffice; exist’ and *riittää* ‘suffice; exist’ as well as *puuttua* ‘lack’ in negative clauses. Even though the clauses in question are quite unusual, regarding both their frequency and the use of the inessive case in what looks like a subject position, their relation to the analogous existential clauses with nominative and partitive subjects offers a unique perspective to the possibilities of argument marking in existential clauses:

- (3) a. *Kun Jari tuli kotiin, lakritsi löyty-i.*
 when Jari come-PST.3SG home licorice.NOM be.found-PST.3SG
 ‘The licorice showed up when Jari came home.’
- b. *Kun Jari tuli kotiin, lakritsi-a löyty-i.*
 when Jari come-PST.3SG home licorice-PART be.found-PST.3SG
 ‘Some liquorice showed up/There was some licorice around when Jari came home.’
- c. *Kun Jari tuli kotiin, lakritsi-ssa löyty-i.*
 when Jari come-PST.3SG home licorice-INE be.found-PST.3SG
 ‘A lot of licorice showed up when Jari came home.’

In what could be characterised as *tripartite differential argument marking*, the semantic function of the inessive argument in existential clauses is to refer to an abundant amount of mass or entities denoted by the noun. The abundative meaning of inessive subject clauses in opposition to non-abundative existentials can be seen in the translations for (2a–b) and (3c).